

BULGARA ESPERANTISTO

Organo de la Bulgara Esperantista Asocio ☉ Органъ на Българския Есперантски Съюзъ
La prezo de la jena duobla numero por poekzemplera vendo estas 4 levoj.

Aperas monate. — Jara abonpago: Bulgario 30 lv., por aliaj landoj 1.50 sv. fr. aŭ egalvaloro. — Aparta numero kostas 3 lv.

КЪСНО.

(Фейлетонъ, вмѣсто уводна статья)

До неотдавна у насъ мѣрѣха времето съ остени. Слънцето, казватъ, е отскочило три остени. Лѣте това съответства на 8 ч. сутриньта, а зиме на 12 на обѣдъ. Но това не е пречило за „точното“ опредѣляне на времето. Сжщо така обстоятелството, че не всички остени сж еднакво дълги, нѣмаше значение. Опредѣлятъ си срѣща двама души. Единиятъ отиде на време. Другиятъ закъснѣе съ единъ или два часа. Ехъ нищо! Първиятъ може да си дрѣмне малко, додето другиятъ дойде.

Блаженна страна, кждето времето е безъ пари!

Но ето че дойде часовникътъ и замѣсти остена. Тази машина е чудна. Тикъ-такъ, тикъ-такъ! Тя удря и разсича времето на секунди. А що е секунда? Додето кажешъ „едно“ и една секунда е минала. Това е много хубаво, но съвсемъ не уйдисва на българския нравъ. Българинътъ не е толкова подвиженъ, че да работи подъ равномѣрнитѣ удари на часовника. И ще помислите, че българинътъ изхвърли часовника изъ употребление? О, моля, моля! Това би значело регресъ! У насъ дори и хлапетата носятъ часовници. Да! Часовникътъ е много хубаво украшение за жилетката, а особено за лѣвата ржка.

Затова у насъ всичко става късно.

Съобщаватъ за голѣмо събрание което, ще почне „точно“ въ деветъ часа сутриньта. Отивате въ деветъ — салонътъ празенъ. Отивате въ десетъ часа, дошли само уредниците на събранието. Отивате въ единадесетъ — салонътъ пълненъ. Сѣдате и почаквате десетъ, петнадесетъ минути и ораторътъ идва. Никому и на ума не идва да се сърди за закъснението.

Това у насъ е обикновено нѣщо.

Получавате телеграма отъ вашъ роднина или приятель, че ще пристигне въ петъ часа следъ обѣдъ. Отивате на гарата въ петъ безъ десетъ. Става петъ часа — влакътъ не идва, става петъ и половина — влакътъ още го нѣма, става шесть часа вие се безпокоите да не е станало нѣкакво нещастие съ влака. Питате чиновника и той ви отговаря

— закъснение,

и най-спокойно си продължава работата, като че ли нищо не се е случило. Въ шесть и половина, слава Богу, влакътъ пристига.

И това е обикновено нѣщо у насъ.

Malfrue.

(felietono anstataŭ ĉefartikolo)

Ĝis nedelonge ĉe ni oni mezuris la tempon per ostenoj*). La suno, oni diras, estas tri ostenojn super la horizonto. Somere tio respondas al 8 h. matene, kaj vintre al 12 h. tagmeze. Sed tio ne malhelpis la „precizan“ difinon de la tempo. Samtiel la cirkonstanco, ke ne ĉiuj ostenoj estas egale longaj, ne havis signifon. Interaranĝas du personoj rendezuon. Alvenas la unua ĝustatempe. La alia malfruas per unu aŭ du horoj. Eh! Ne grave! La unua povas dormeti iom, ĝis kiam la alia alvenos.

Beata lando, kie la tempo ne kostas monon!

Sed, jen, alvenis la horloĝo kaj anstataŭis la ostenson. Tiu-ĉi maŝino estas stranga. Tik-tak, tik-tak! Ĝi frapas kaj dishakas la tempon je sekundoj. Sed kio estas sekundo? Ĝis kiam vi diros „unu“, kaj unu sekundo estas forpasinta. Tio estas tre bela, sed ĝi tute ne konvenas al la bulgara moro. La bulgaro ne estas sufiĉe moviĝema por povi labori sub la egal-tak-taj frapoj de l'horloĝo. Kaj vi ekpensos, ke la bulgaro forigis la horloĝon el uzado. Ho, mi petas, mi petas! Tio signifus regreson! Ĉe ni eĉ la buboj portas horloĝojn. Jes! La horloĝo estas tre bela ornamo por la veŝto, kaj speciale por la maldekstra mano.

Ĉe ni ĉio okazas malfue.

Oni anoncas pri granda kunveno, kiu komencos „ĝuste“ je la naŭa horo matene. Vi alvenas je la naŭa — la salono malplena. Vi iras je la deka — nur la aranĝantoj de la kunveno estas venintaj. Vi iras je la dekunua — la salono estas plena. Vi sidas kaj atendas dek, dek kvin minutojn kaj la oratoro venas. Eĉ neniuj konjektas koleri pri la malfruo.

Ĉe ni tio estas ordinara afero.

Vi ricevas telegramon de via parenco aŭ amiko, ke li alvenos je la kvina horo posttagmeze. Vi alvenas al la stacidomo dek minutojn antaŭ la kvina. Eksonas kvina — la trajno ne venas, estiĝas duono post la kvina — la trajno mankas ankoraŭ, estiĝas sesa horo — vi maltrankviliĝas pri okazo de ebla malfeliĉo kun la trajno — Vi demandas la oficiston, kaj li respondas al vi.

— malfruo,

*) Osteno — остень — estas stango, per kiu la viadanoj pikas la bovojn iri pli rapide.

Това явление у насъ носи названието „българска работа“. Българска работа значи, ако ти кажатъ въ осемъ иди въ десетъ, ако ти кажатъ въ десетъ иди въ дванадесетъ.

А църътъ на това е много лесенъ. Господа, бутнете стрелкитъ на часовницитъ си два часа напредъ!

Обаче какъ да излъкуваме закъснението въ културнитъ прояви у насъ?

Новитъ изобретения на науката у насъ идватъ съ 10 години закъснение. Въ чужбина тѣ сж вече отдавна остарѣли, може би забравени и замѣнени съ други по усъвършенствуванни, а у насъ идватъ като нови. Новитъ вѣдения въ науката, техниката, литературата, музиката, педагогията и пр. идватъ у насъ тогава, когато въ странство сж вече остарѣли.

Въ странство есперанто се въвежда въ училищата, говори се за педагогическото му значение, практическата му стойностъ и пр. У насъ нашитъ управници, не само че нищо не знаятъ за есперанто, ами пречатъ на дейността на есперантиститъ. Ние знаемъ. И у насъ есперанто ще възтържествува. И у насъ той ще се преподава въ училищата и ще се разпространява официално. Но не сега,

— по-късно.

Обаче отъ това „късно“ страда българскиятъ народъ и българскитъ интереси. И нашиятъ народъ е членъ на семейството на културния чозѣкъ. Голѣма частъ отъ българския народъ не знае що е електричество, що е трамвай, що е автомобилъ, що е радио.

Български управници! Стига сте ни хранили съ политика! Отъ нея българския народъ е видѣлъ само злини. Дайте ни електричество, трамваи, автомобили, радио, есперанто!

Стига вече закъснения! И ние искаме да вървимъ рамо до рамо съ културнитъ народи. Бутнете стрѣлкитъ на вашитъ умове поне петъ минути напредъ!

Зах. Захариевъ

Inter ni.

Multaj samideanoj el la provinco, komprenante la malfacilan staton de la nuna Centra Komitato, per kortuŝaj leteroj kuraĝigas kaj akcelas nin, ne lasi la organizaĵon forfali. Kelkaj faris ankaŭ sentebajn oferojn, por helpi; ni menciuj la mondonacojn por la fondo „Savo de l'Asocio“ de samideanoj: Garti el Plovdiv — 500 lv., At. Hubenov el Papazli — 500 lv., Georgi Kafaliev el Plovdiv — 300 lv., k. a.

Sed en la sama tempo al ni venas ankaŭ leteroj, kiuj ne povus kuraĝigi. En Haskovo eklaboris tre energia kaj fervora samideano, D-ro St. Kadiev, kuracisto, kiu vigle propagandas kaj sukcesis fondi lokan grupon. Sed — la grupo decidis ne aliĝi al la tutlanda organizaĵo. Unu el la motivoj: BEA ne estas en bona financa situacio kaj oni timas aliĝi kaj preni sur sin la ŝuldojn de la antaŭuloj. . . El Stanimaka oni skribas, ke multaj samideanoj ne deziras aboni je „Bulgara Esperantisto“, ĉar al ili tedis la traktado de organizaĵaj demandoj en la gazeto. Jes, tedis tiuj de-

kaj plej traukvile li daŭrigas sian laboron, kvazaŭ nenio estas okazinta. Je duono post la sesa, dank' al Dio, la trajno alvenas.

Ankaŭ tio estas ordinara afero ĉe ni.

Tiu-ĉi fenomeno ĉe ni portas la nomon „bulgara afero“. Bulgara afero signifas: se oni diros al vi je la oka, iru je la deka, se oni diros je la deka, iru je la dekdua.

Kaj la kuracilo de tiu fenomeno estas tre facila. Sinjoroj! Puŝu la montrilojn de viaj horloĝoj du horojn antaŭen!

Sed kiamaniere kuraci la malfruon en la kulturaj aferoj ĉe ni?

La novaj inventoj de la scienco venas ĉe ni 10 jarojn pli malfrue. En fremdlando ili jam delonge estas malnoviĝintaj, eble forgesitaj kaj anstataŭigitaj per aliaj pliperfektigitaj, sed ĉe ni ili venas kiel novaj. — La novaj fluoj en la scienco, tekniko, literaturo, muziko, pedagogio, ktp venas ĉe ni tiam, kiam en fremdlando ili jam estas malnoviĝintaj.

En fremdlando Esperanto estas enkondukata en lernejojn, oni parolas pri ĝia pedagogia signifo, pri ĝia raktika valoro ktp. Ĉe ni niaj regantoj ne nur scias nenion pri Esperanto, sed ili malhelpas al la agado de l'esperantistoj.

Ni scias. Ankaŭ ĉe ni Esperanto ektriumfos. Ankaŭ ĉe ni ĝi estos instruata en la lernejoj kaj estos disvastigata oficiale. Sed ne nun,

— pli malfrue!

Sed pro tiu „malfrue“ suferas la bulgara popolo kaj la bulgaraj interesoj. Ankaŭ nia popolo estas membro de la familio de l'kultura homo. Granda parto de la bulgara popolo ne scias, kio estas elektro, kio estas tramo, kio estas aŭtomobilo, kio estas Radio.

Bulgaraj regantoj! Sufiĉe vi nutris nin per politiko. De ĝi la bulgara popolo vidis nur malbonojn. Donu al ni elektron, tramojn, aŭtomobilojn, Radion, Esperanton!

Sufiĉe jam malfruoj! Ankaŭ ni volas iri ŝultron apud ŝultro kun la kulturaj popoloj. Puŝu la horloĝmontrilojn de viaj cerboj almenaŭ kvin minutojn antaŭen!

Zah. Zahariev.

mandoj. Sed, tio ja signifas, ke ankaŭ la organizaĵo tedis, se la intereso pri ĝiaj doloroj kaj pri ĝia sorto jam ĉesas. . . Nu, se ni ne plu bezonas organizaĵon, ni klare diru tion! En neniu okazo tamen kiu ajn rajtas pensi, ke li povis ne interesiĝi pri la Asocio, kaj Asocio devas ekzisti kaj aliaj devas gvidi ĝin.

Se oni scius, en kiaj kondiĉoj ni laboras kaj kiaj estas la ĝisnunaj enspezoj de la Asocio! La C. K. ne riskis malprudente elspezi laŭ la akceptita de la kongreso budĝeto. Oni antaŭvidis por pagata oficisto po 2000 lv. monate — ni fakte elspezis de post septembro ne pli ol 1300 lv. — Por ejo de la kancelario ni elspezis ĝis nun de post septembro 1200 lv. — Sur ĉiu paŝo ni devas ŝparegi la malgrandajn monrimedojn de la Asocio, por subteni ĝian ekziston. Kaj konstante doni respondojn al kreditoroj, postulantaj monon!

Kaj — oni ne deziras legi pri tiuj aferoj. Tedaŭ al niaj samideanoj, kiam ni parolas pri tio, Kaj cetere — ĉiu pensas, ke ni devas tamen labori kaj gvidi la organizaĵon. Neniu nun interesiĝas, kiu plenumas la grandan ĉiutagan laboron, kiu sendas la mendatajn librojn, kiu legas la ricevatajn leterojn kaj skribas la

respondojn... Neniu demandas la sekretarion, kaptanon Radev, kiel li sukcesas sola plenumi tiun vastan laboron, kiel li trovas tempon por okupi sin pri la diversaj flankoj de la organiza vivo, kaj kian rekompencon li atendas por tiu laborego... Nur, se iu mendo aŭ respondo ne estas sendata senprokraste — sekvas malavare protestoj kaj riproĉoj... Sed kiu ja rememoris dum la XIV-a kongreso pri la grandega laboro, plenumita de la tiama sekretariino, f-ino Elisaveta Begajeva? Ĉu iu eksentis devon esprimi al ŝi dankon por la tri monatoj da streĉita superhoma aboro?

Tiaj ni estas: ni postulas, ni konas la devojn de la ceteraj, sed *pri niaj devoj* — ni ne pensas...

Ada

Езикови белажки

Въ миналия брой дадохме нѣколко изречения, които оставихме читателя да прецени, дали сж правилни, и, ако не сж правилни, да намѣри правилната имъ форма. Сега ще разгледаме тукъ тия изречения.

I.

„En nia urbo *havas* multajn esperantistojn“. Буквално преведено това дава на български: „Въ нашия градъ *има* много есперантисти“.

Сега нека се запитаме, кой е тоя, който *има* тѣзи есперантисти? — Щомъ поставимъ тѣй въпроса, и предъ насъ вече изпѣква ясно, че тукъ има нѣщо нелогично.

Глаголътъ *havi* значи „имама“ въ смисълъ „притежавамъ“ (нѣщо е мое, имама го). Ние можемъ да кажемъ вмѣсто „Баща ми *има* кѣща“ — „Баща ми *притежава* кѣща“ — Можемъ ли обаче да замѣнимъ глагола *има* съ глагола *притежава* въ изречението „въ нашия градъ *има* много есперантисти“? — Можемъ ли да кажемъ: „Въ нашия градъ *притежава* много есперантисти“?

Ясно е, че въ това изречение смисълътъ на глагола „има“ не е „притежава“, а малко по-особенъ. Значението на тая дума тукъ е: *намиратъ се, сж, сжществуватъ, живѣятъ*.

Правилно на есперанто трѣбва да се каже: „En nia urbo *estas* multaj esperantistoj“.

(Българското „има“ въ този случай се среща сжщо тѣй и въ френския езикъ съ сжщото значение: „il y a“; акъ обаче немски есперантистъ превежда буквално като *nas* отъ своя езикъ на есперанто, той би трѣбвало да каже: „En nia urbo *ĝi do pas* (es giba) multajn esperantistojn“. Какъ ще разберемъ ние отъ това? — Както немецътъ не трѣбва да превежда буквално своето „es gibt“, тѣй и ние не трѣбва да превеждаме буквално „има“, а да предадемъ смисъла, за да ни разбере всѣкой).

Сжщо тѣй:

„У нашия народъ *има* много стари обичаи“: „Se nia popolo *estas* (не *havas*) multaj malnovaj kutimoj“.

Обърнете внимание на това: щомъ тукъ имаме глагола „*estas*“, не бива да поставяме следъ него думитъ „*malnovaj kutimoj*“ въ винителенъ падежъ — тѣ не сж *подлогъ* въ изречението.

Какъ ще преведемъ на есперанто:

Въ България има добри условия за земледѣлие. — Въ нашата страна *има* много голѣми рѣки. — Дето има пушекъ, тамъ има огънь. — По ули-

цитѣ имаше голѣмо движение. — У насъ има гости. — Въ тая книга има интересни четива.

Това обаче не бива да ви подвежда да не употребявате глагола *havi* въ изречения, дето той може и трѣбва да се употреби, като напримѣръ:

България *има* осемдесетъ града. — София *има* двесте и петнадесетъ хиляди жители. — Нашата страна *има* плавателни рѣки. — Ние *имаме* гости.

Въ тия изречения, както вече казахме, глаголътъ *havi* си е на мѣсто: „Bulgario *havas* okdek urbojn“ и пр.

II.

„Mi estas *al* la opinio“. — Това е буквално преведеното българско изречение „Азъ съмъ *на* мнение“.

Предлогътъ *al* на есперанто изразява *насочване къмъ нѣщо*.

Въ случая *насочвамъ ли се* къмъ нѣкое мнение, или вече го имамъ?

Правилно е да се каже на есперанто:

„Mi estas *kun* la opinio, ke...“

„Mi *havas* opinion, ke...“

„*Mia* opinio estas, ke...“

Когато едно мнение се сподѣля отъ менъ, азъ съмъ *неговъ* привърженикъ; азъ принадлежа къмъ тия, които иматъ това мнение; поради това би могло да се каже и:

„Mi estas *de* la opinio, ke...“

Което се разбира: азъ съмъ привърженикъ на мнението, че...

Въ този изразъ вече фигурността е засилена.

„Азъ съмъ *на* сжщото мнение“:

„Mi estas *kun* la sama opinio“.

„Mi estas *de* la sama opinio“.

„Mi *havas* la saman opinion“.

„*Mia* opinio estas sama“.

Въ следния брой ще продължимъ да разгледаме останалитѣ дадени фрази.

Ada.

Значението на фонда „Savo“

Появата на всѣка нова идея, мисълъ или течение се посрѣща въ най-добрия случай съ невъзмутимо равнодушие отъ замръзналитѣ мозъци на консерваторитѣ въ живота. Това обаче, не е голѣма прѣчка за разпространението на идеята. Новото движение намира бързо последователи въ средъ напредничавитѣ редове на младежта. Обаче въ по лоши случаи отъ крепостта на консерваторитѣ се силе огънь и жупель върху младата фиданка на новото движение. Намиратъ се хора, които, безсилни да се борятъ съ мисълъ и слово срещу новата идея, чакатъ въ засада всѣка нейна неправилна стѣпка или грѣшка, за да протрѣбятъ на свѣта, че тя е корумпирана. Това е най-лесното средство за борба. Ако искашъ да повалишъ нѣкой великанъ на словото или дѣлото, пусти въ ходъ клюката, че той е морално разваленъ. Това е достатъчно. Злобната уста на хиледоглавното чудовище — Клюката — ще го срази. Тя е най-опасниятъ неприятель на всѣка нова идея или движение.

Напоследъкъ Българскиятъ Есперантски Съюзъ преживѣ непосилни години. Постѣпленията бѣха малки, разходитѣ голѣми. Натрупаха се дългове.

TRA NIA LANDO

Mil jaroj depost la epoko de Simeono kaj
50 jaroj depost la liberigo.

Pentrita de Dim. Gjuĝenov.

Reĝo Simeono la Granda
(892—927)

Dum la kuranta jaro finiĝas 1000 jaroj depost la regado de la bulgara reĝo Simeono la Granda. En la venanta 1928 jaro la bulgara popolo festos la 50-an datrevenon de sia reliberigo el la turka jugo.

Oni decidis unuigi la du jubileojn kaj festi ilin samtempe.

La historio de la bulgara popolo estas dividita en tri regno-periodoj: *unua bulgara regno*, de 679 jaro, kiam Asparuh kreis la bulgaran ŝtaton, ĝis 1018 jaro, kiam la tuta tiama Bulgario falis sub la bizantian jugon; *dua bulgara regno*, de 1185 j., kiam (post pli ol centjara jugo) la du fratoj Asen kaj Petr ribeligis la bulgarojn en Tirnovo kaj reliberigis la ŝtaton, ĝis 1396 j., kiam Bulgario falis sub la turkan jugon; *tria bulgara regno*, de la j. 1878, kiam la rusa imperio post venka milito reliberigis parton de la bulgara popolo, ĝis niaj tagoj.

La ora epoko en la unua bulgara regno estis la regado de reĝo Simeono la Granda. Li estas filo de Boriso I, kiu kristanigis la bulgarojn. Simeono en sia juneco lernis en Bizancio kaj adaptis la bizantian kulturon. Kiel reĝo li havis ambicion altigi sian popolon politike kaj kulture. Krom la sukcesaj militoj, en kiuj li atingis antaŭ la muregoj de Konstantinoplo, metigis ŝtonajn limfostojn apud Saloniko kaj vastigis la regnon ĝis la Adriatika maro, — li donis puŝon ankaŭ al la bulgara literaturo, kolektinte en sia kortego la plej inteligentajn bulgarojn de tiu epoko, akcelante ilin verki kaj mem ver-

Съидейници! БЕС трѣбва да остане честенъ предъ своитѣ кредитори и предъ обществото. Достатъчно е нѣкой отъ нашитѣ кредитори да пу не думата, че БЕС е *батакчийска* организация, за да рухне бърже свѣтлото дѣло на есперантизма, изградено въ продължение на много години съ толко ва трудъ и жертви. Отъ това опасно положение ще ни спаси само фонда „Savo“!

Съидейници! Бждащето на нашата организация е въ рѣцетѣ ви. Въ тоя моментъ само силата на фонда „Savo“ ще покаже, дали българскитѣ есперантисти милѣятъ за есперантското дѣло или не!

La verda semajno

De la 6 ĝis la 13 de Novembro la bulgaraj esperantistoj okazigis sian tradician ĉiujaran propagandan semajnon. Unu semajnon antaŭ ĝi, la Centra Komitato de BEA presigis 20 diversekstajn afiŝojn en 20 mil ekzempleroj, kiuj afiŝoj estis senditaj al la esperantistaj societoj en la lando. Gravan helpon por la eldono de la afiŝoj donis la Kaso por propagando de Esperanto. En vilaĝoj kaj malgrandaj urboj, kie la afiŝata publika vivo mankas, aŭ estas malgranddimensia, la esperanto-afiŝoj efikis senteble. Preskaŭ ĉie, kie ek-

kante kaj tradukante el greka lingvo. En la multvariinta sorto de la bulgara popolo la regado de Si meono estas unu el la plej lumaj paĝoj.

Mil jarojn post tiu epoko Bulgario prezentas malgrandan ŝtaton, unuigantan nur parton de la bulgara popolo, vivintan nur 50 jarojn da libera vivo post 500-jara jugo sub nekultura popolo.

Kian vojon trapasis nia ŝtato dum tiuj 50 jaroj? Ili ankaŭ ne estis periodo de paca evoluado, sed dum ili ĝi devis sperti tri militojn, kiuj kostis al nia popolo grandajn oferojn. Malgraŭ tiuj nefavoraj kondiĉoj, la bulgara popolo, malfruiĝinta en la ĝenerala kultura evoluo de Eŭropo, signis senteban progreson dum la 50 jaroj da libera vivo. Unu komparo en grandaj trajtoj inter la nuna Bulgario kaj la bulgara lando sub la turka reĝimo de antaŭ 50 jaroj montros al ni klare tion.

Antaŭ 1878 Bulgario estis kadukiĝinta provinco de la granda sed jam politike putranta turka imperio. Urboj, malgrandaj kiel vilaĝoj, kun malgrandaj domoj, neregulitaj malrektaj kaj mallarĝaj stratoj, sen kanalizoj, sen modernaj akvoduktoj, sen pavi-

moj. Manko de hospitaloj, de kuracistoj kaj apotekoj. Nur unu parto de fervojo, kondukanta de Sarambej al Kontantinoplo kaj neligita kun la fervojaro de okcidenta Eŭropo. Neniaj modernaj komunikrimedoj, nebonaj ŝoseoj; manko de havenoj aranĝitaj. Primitiva agrikulturo, limigita komerco, nenia industrio.

Nun, post 50 jaroj da libera vivo, ne estas plu ekkonebla la iama turka provinco. Multaj, modernaj planitaj urboj, bone subtenataj ŝoseoj, pontoj, sufiĉe granda fervoja reto, modernigata agrikulturo, sufiĉe granda komerco, multaj kaj diversaj fabrikoj. Unuagradaj lernejoj en ĉiuj vilaĝoj, en multaj ankaŭ progimnazioj. En ĉiuj urboj gimnazioj. Universitato kaj aliaj altlernejoj. Ŝtataj hospitaloj eĉ en malgrandaj urboj, sufiĉe da kuracistoj, apotekistoj, akuŝistinoj.

Eble ne ekzistas alia popolo, kiu en tiel mallonga periodo kuratingis la kulturon de la antaŭenirintaj civilizitaj nacioj.

Tio pruvas, ke en la bulgara nacio ĝermas fortoj, kiuj disvolviĝos ĉe bonaj kondiĉoj de paca kultura vivado.

Lia Reĝa Moŝto **BORIS III.**

la nina Caro de la bulgaroj.

zistas esperantistoj estis aranĝitaj kunvenoj, paroladoj aŭ referaĵoj. En multaj lokoj oni malfermis kursojn.

Sofio — La verda semajno estis malfermita per publika kunveno en la „Libera universitato“ la 6-XI., dimanĉe matene je la 10 h. sub la honora prezido de s-ro prof. D-ro *Iv. D. Ŝiŝmanov*, honora prezidanto de BEA.

La kunveno estis malfermita per la esperantista himno „La Espero“, sukcese plenumita de la ĥoro de Sporta Turista Klubo „Esperanto.“

Post tio, nia eminenta profesoro kaj samideano s-ro Ŝiŝmanov per energiaj kaj science aŭtoritataj vortoj defendis Esperanton kontraŭ la kritiko de la malkleraj kleruloj en nia lando. Speciale li substrekis la praktikan valoron de Esp-o en ĉiuj branĉoj de la vivo.

Past la parolado de prof. Ŝiŝmanov la ĥoro de Sporta Turista Klubo „Esperanto“ plenumis por unua fojo sian novon himnon „Блѣсти зелената звезда“. — (Brilas la verda stelo), teksto kaj melodio de s-ro *Zah. Zahariev*. Brua aplaŭdo postsekvis la lastajn akordojn de la nova esperanto-himno.

Post tio ascendis la katedron la konata propagandistino *Miss Marta Root*, kiu parolis en Esperanto pri sia sperto akirita dum la vastaj vojaĝoj tra la mondo. Ŝi estis vivanta privo pri la taŭgeco de Esp-o por internaciaj rilatoj. Sia parolado estis tuj tradukata bulgaren de s-ro *K. Georgiev*. Je la fino de la parolado s-ro Ŝiŝmanov prezentis al f-ino Root grandan bukendon el blankaj krizantemoj je la nomo de BEA.

Inter sincera aplaŭdo kaj ĝojo aperis sur la tribuno la konata bulgara verkisto kaj multe ŝatata es-

peranto-apostolo s-ro *D-ro Gavrijski*. Per sia literatura eruditeco kaj elokventeco de brilanta oratoro nia samideano D-ro Gavrijski sukcesis el sia pure scienca filologi-filozofia temo — La filozofiaj bazoj de Esperanto — fari tre interesan kaj impresantan paroladon, kiu, dum kelkdeko da minutoj, fiksas seninterrompe la atenton de la aŭditorio. Miltfoje la parolado de D-ro Gavrijski estis interrompata per bruaj aplaŭdoj de la aŭskultantoj.

Post la parolado de s-ro Gavrijski la prezidanto de BEA s-ro *At. D. Atanasov* fermis la kunvenon, invitante la publikon viziti la esperantan ekspozicion aranĝitan el diversaj libroj kaj ilustritaj poŝtkartoj de diversaj landoj.

Merkrede la 9 de Novembro en la randurba kvartalo „Zaharnata fabrika“ estis malfermita kurso de E-to kun 30 gekursanoj, gvidata de s-ro *Zah. Zahariev*.

Sabate la 12 de s. m. la Sofia Esperantista Societo aranĝis literatur-kaj dancvesperon en la salono „Majka“. Notinde estas, ke en la programo partoprenis la konata en tuta Bulgario humoristo-kupletisto s-ro *Milenkov*. Li estas malnova esperantisto eksartisto de la fama esperanto-kabaredo „Verda Kato“ en Parizo. Kantis belegajn popolajn kantojn la horo de Sporta Turista Klubo „Esperanto“. Inter la deklamintoj faris grandan impreson s-ro *Maleŝko Ŝiŝkov* per sia interesa deklamado.

Estis aranĝita loterio, kiu donis netan profiton de 1000 levoj.

La neta profito de la vesperfestoj estas 1700 levoj.

Dimanĉe la 13 de Novembro Sporta Turista Klubo „Esperanto“ aranĝis grandan publikan kunvenon en la kvartalo „Zaharna fabrika“. Parolis:

s-ro *Nik. Krâstev*, prezidanto de la klubo.
f-ino *Marta Root* pri spertoj per Esperanto.
Zah. Zahariev pri Esperanto kaj la bulgaraj idealoj.

s-ro *At. D. Atanasov* pri Esperanta literaturo.

La kunveno estis samtempe malfermo de la noveluita granda salono-klubo de S. T. Klubo „Esperanto“. Per tiu kunveno la verda semajno en Sofio estis fermita.

Plovdiv.—Post la kongreso komenciĝis ĉe ni vigla laboro. Al tio helpis la restado inter ni de Ges-roj Yelland. Nia klubejo estas ĉiuvespere malfermita, kaj estas loko, kie plovdivaj esperantistoj renkontiĝas. Okazis paroladoj, aferaj kunvenoj, lecionoj, kantoj ktp. Alvenis Verda Semajno. La programo estis ellaborita, kaj preskaŭ ĉiu samideano fervore laboris. Afiŝoj kaj reklamoj estis disgluitaj kaj disdonitaj tra la urbo. Lunde vespere, 7-a nov., okazis familia tevespero endolĉajejo „Pĉela“, kie ĉeestantoj pasigis agrablan tempon. Estis paroladetoj. Hazardaj vizitantoj estis scivolemaj bri la lingvo, en kiu ni parolis.

Estis aranĝitaj tri publikaj paroladoj: „Vivo en Londono“ de s-ro Yelland; „La mistera nacio“ de s-ino Yelland, ambaŭ tradukitaj de s-ro P. Stoev, del. de U. E. A.; „Kio estas necesa por la radio“ de s-ro P. Stoev. Plovdivanoj povis vidi la utilecon kaj facilecon de nia lingvo.

La 8-an de nov. grupeto da plovdivaj esperantistoj kun Ges-roj Yelland iris al Stanimaka. Tie ni estis bone akceptitaj de la lokaj samideanoj. Ili energie laboris, tra la tuta urbo estis afiŝoj pri la parolado,

kaj ĉio estis bonege aranĝita. La salono estis plene plena. Parolado daŭris dum du horoj. S-ro Yelland montris utliecon de Esperanto kaj ĝiajn sukcesojn. S-ino Yelland parolis pri „Tragedioj de neesperantistoj“. S-ro Sasonov bonege tradukis, mirigante la ĉeestantaron. Ĉeestis eminentuloj de la urbo, kiuj esprimis miron pri la facila interkompreniĝo.

Impona estis la forsaluto. Verda standardo fliris sur veturilo, kaj malproksime oni aŭdis la himnon. Bela kaj fruktodona tago.

Nun ni esperas rikolti la fruktojn de nia laboro kaj malfermos kursojn.

Sekretario: *V. Bajatov*.

Vraca.—Dum la verda semajno ĉiuj gesamideanoj streĉis lastajn fortojn por antaŭenpuŝi la esperanto-movadon, kaj prepari la grundon por nia XV nacia kongreso. Dum la tuta semajno la urbo estis bombardata per afiŝoj, afiŝetoj kaj flugfolioj kun diversaj tekstoj. La 8-an de novembro, post bona afiŝado, okazis en la loka teatro senpaga publika legado de s-ro R. K. Triĉkov je temo: De Bulgario al Danzig kaj reen“, kiu legado estis kun granda sukceso. Pli ol 1000 vizitintoj aŭdis la belan legadon pri la vojaĝokaj kongresimpresoj de nia delegito Triĉkov. La regionaj gazetoj donis raportojn. La lastan tagon de la semajno la amerikanino, bahaistino Miss Marta Root, speciale invitita, parolis en la sama salono nome de la loka Popola Universitato je temo: „Bahajismo por la paco“. La parolado havis grandan sukceson, kaj propagandan signifon por nia loka movado, ĉar multaj el la urbaj aŭtoritatuloj ĉeestis kaj certigis, ke nia ideo ne estas utopio.

Baldaŭ organizotaj kursoj. Ni jam luis klubon kaj kunvenas preskaŭ ĉiutage. La direktoroj en ambaŭ gimnazioj favoras nian movadon; la loka estraro de societo „Razvitie“ disponigas senpage la salonon de urba teatro por diversaj aranĝaĵoj. Ĉi ĉiuj koran dankon. Pretiĝu, gesamideanoj por nia estonta kongreso!

Stara Zagora.—Ankaŭ je la komenco de la verda semajno la propagandafiŝoj estis dissemataj, simile al aŭtunfolioj, tra la tuta urbo. Ĉiutage dum la semajno en la loka sufiĉe disvastigita informgazeto „Jujen glas“ aperadis tekstoj kun propaganda poresperanta enhavo. La senditaj al ni 20 ekz. de B. E. estas disvenditaj. La monokoleto por f. „Savo de la Asocio“ daŭros sukcese. Dezirantaro lerni esperanton multnombra. Kurso baldaŭ malfermota.

Sadovec.—Rezulte de nia propagando dum la v. s. estas malfermita kurso por komencantoj. Gvidas s-ano Hristo Atanasov. La 20-an de novembro la societo aranĝis bone sukcesintan vesperfeston.

Radnevo.—Ĉi-tie la propaganda semajno estis renkontita kun granda deziro labori por nia afero.

Estas malfermita kurso de Esperanto vizitata de 15 entuziasmigitaĵoj junuloj.

La estraro de leĝejo „Razvitie“ disponigis senpage sian salonon por kursejo.

Ni deziras bonan sukceson al la laboremaj junuloj, kiuj ekiras sur la vojon de la vero.

Altankov.

Lom.—La loka esperantista societo „Espero“ malfermis du kursojn, kiel sekvo de la verda semajno.

Kargali — La loka societo „Stelo“ aranĝis kino — dancvesperon la 19 de Novembro j. k. kun filmo „Joslen“.

Jambol. — „Toleremeco“. Estas malfermita trimonata kurso de Esperanto en la lernejo „Otec Paisij“.

Ajtos. — „Ondo“. La 30 de oktobro okazis komuna jarkunveno. Estas elektita nova estraro: prez. Georgi Karaĵov, vicprez. Janko Stojanov, sekr.-kasisto Janko Georgiev, konsilanto At. Jamukov. Kontrola Komitato, prez. D. Georgiev kaj membroj Vâlko Pennev kaj Janko Tjutoŝev.

Rahovo. — La loka societo „L. L. Zamenhof“ en sia jarkunveno, la 8-an Nov. elektis novan estraron: prez. G. Stanev, vicprez. V. Gerĵikov, sekret. B. Joĉev, kasisto Nik. Kocev, biblit. Fl. Ivanov kaj kontrola komitato: Z. Miŝev, St. Moraresku kaj P. Markov. De unu jaro la societo havas klubon kaj bibliotekon. Baldaŭ estos malfermitaj kursoj. La adreso estas Nik. Kocev — Rahovo.

Sofia. La 4 nov. At. D. Atanasov parolis pri Esperanto antaŭ la lernantinoj de la flegistina lernejo ĉe la hospitalo de la Ruĵa kruco.

Samokov. La 4 nov. f-ino Martha Root parolis pri Esperanto en la loka Amerika lernejo; ŝia parolado vekis viglan intereson al nia movado.

Vraca. La 15 nov. f-ino Martha Root faris tre sukcesan paroladon pri Esperanto. La loka societo malfermis kurson.

Eksterlanda movado

Saar-teritorio — Правителствената Комисия в територията Сааръ, Секция за Култура и Народна просвета е издала следната заповѣдъ (№ 11,990 отъ 18. 7. 27.)

До Господа Директоритѣ на Висшитѣ училища директоритѣ на срѣднитѣ училища и председателитѣ на училищнитѣ настоятелства.

„Съгласни сме, щото есперанто да бжде въведенъ въ висшитѣ и срѣднитѣ училища като факултативенъ предметъ. Тамъ, кждето има учители, способна да преподаватъ Есперанто, въвеждането може да стане още презъ настоящата учебна година. За препоржчване е да се въведе едногодишенъ курсъ по Есперанто по 2 часа седмично за шеститѣ класове на гимназията. Възнамѣрява се по-късно откриването на курсъ за учители.

Подпись: Д-ръ Колинъ.

(I. E. S.)

Rusio — По случай 49 годишния юбилей на Есперанто пощата на С. С. С. Р. е издала художествена пощенска марка съ лика на Д-ръ Замenhoфъ авторъ на Есперанто. Официалнитѣ пликoве за затворени писма носятъ отъ известно време насамъ официаленъ надписъ на Есперанто.

(I. E. S.)

Есперантия — Въ четвъртия конгресъ на Новото Възпитание, който се състоя презъ септември

въ Локарно, пречката отъ многото езици и необходимостта отъ международенъ спомагателенъ езикъ бѣха твърде чувствителни. Взе се решение да се използва есперанто като единственъ езикъ за превеждане въ следния конгресъ въ Копенхагенъ и да се образува група за разискване на есперанто. Много конгресисти се задължиха взаимно да научатъ есперанто за да говорятъ или поне да го разбиратъ.

Същото решение бѣше взето за Международния конгресъ на Религиитѣ, който ще се състои въ Хага на 1 августъ 1928 г.; за Международния Конгресъ на пацифиститѣ-младежи, Омеръ, 1 августъ 1928 год. и за Международния конгресъ на християнитѣ социалисти, въ Le Locle, 1 септември 1928 г.

Международниятъ конгресъ на въздържателитѣ желѣзничари, който се състоя отъ 30 юни до 2 юли въ Стокхолмъ единодушно е гласувалъ резолюция въ полза на есперанто. По случай шестия конгресъ на Спортния Работнически Интернационалъ въ Хелзинфорсъ (Финландия), министрѣтъ на Външитѣ работи е поздравилъ делегатитѣ отъ разнитѣ нации на финландски езикъ и на *Есперанто*, международния спомагателенъ езикъ на конгреса.

(I. E. S.)

РАВНОСМѢТКА

за прихода-разхода на Съюза отъ 1. VIII до 22. XI. 1927 година.

Наличностъ на 1. VIII. 1927 год. 7,528 лв.

Приходи:

Отъ чл. вноски	1.918 лв.
Отъ продажба на стоки	2.878 лв.
Отъ абонаменти на „Bulg. Esperantisto“	9.811 „
За зелената седмица	3.138 „
За К. Р.	385 „
Събрани отъ дебит.	5.488 „
Непредвидени	9.537 „
Всичко	33.155 лв.

а съ наличността отъ мин. година 7.528 „

Всичко 40.683 лв.

Разходи:

За Bulg. Esperantisto	8,902 лв.
За зелената седмица	3,181 „
Изплатено на кредит.	10,915 „
Непредвидени	400 „
Наемъ на помѣщенieto	1,200 „
Канцел. разходи	1,358 „
Заплати	2,800 „

Всичко 28,756 лв.

Наличностъ къмъ 22. XI. 1927 год. 11.927 лв.

Нѣкои обяснения къмъ равномѣтката.

1) Отъ поржчки за стоки сж постѣпили всичко 6,016 лв., обаче нѣкои отъ поржчанитѣ книги Съюзътъ е купувалъ, за да ги доставя, за което е разходвалъ 3138 лв., тъй че остава салдо по това перо въ полза на Съюза 2,878 лв.

2) Въ разходитѣ за „Bulgara Esperantisto“ влиза и отпечатването на бр. 9/10 отъ год. VIII, 1800 лв., и експедицията на сѣщия двоенъ брой 213 л. — Досегашнитѣ постѣпления по тоя параграфъ едва покриватъ разходитѣ за печатъ и експедиция на излѣзлитѣ броеве.

3) За зелената седмица сж постѣпили събрани отъ мѣстнитѣ дружества само 1138 лв., а 2000 лв. сж отпуснати отъ Касата за пропаганда на Есперанто. Това показва, че ако не бѣше Касата, българскитѣ есперантисти не можеха да събератъ достатъчно пари за зелената седмица и афиши нѣмаше да има.

4) Въ постѣпленията отъ дебитори една частъ е получена преди конгреса, обаче следъ I. VIII; на кредитори е платено преди конгреса (и презъ самия конгресъ) 8,200 лв., а отъ конгреса до 22. XI сж изплатени дългове 2,715 лв.

5) Въ непредвиденитѣ приходи влиза и фондъ „Savo“, възлизащъ на 6,038 лв.

б) Въ разходите за заплатите влиза и заплатата на бившия секр.-касиеръ за м. августъ 1500 лв., а отъ септември до 22. XI сж платени заплати 1300 лв.

Какъвъ процентъ отъ разнитѣ параграфи на бюджета е реализиранъ, това ще може да констатира всѣкой, като сравни даденитѣ по-горе цифри съ цифритѣ на гласувания бюджетъ (Bulg. Esperantisto, г. VIII бр. 9/10).

ВЕСТИ — SCIIGOJ

De la Centra Komitato.

— Съидейницитѣ въ гр. Ломъ сж открили курсъ по Есперанто. Директорътъ на мѣстното педагогическо училище не позволявалъ на ученицитѣ да посещаватъ курса, понеже нѣмало разрешение отъ Минастерството на народното просвѣщение. Помолени отъ ломскитѣ есперантисти, ние направихме нужнитѣ постѣпки предъ Министерството, което съ № 32256 отъ 30 ноември до г. директора на Ломското педагогическо училище (съ копие до председателя на Бълг. Еспер. Съюзъ) предписва следното:

До Господна Директора на Ломското педагогическо училище. Копие Председателю Вългарското Есперантско дружество. ул. Царъ Борисъ 69, София
Разрешава се, Господине Директоре, на ръководителитѣ на есперантското дружество въ гр. Ломъ да преподаватъ есперанто на желающитѣ ученици отъ повѣреното Ви училище, но само въ училищното помещение.

Началникъ на отдѣление: П. Мариновъ

Централниятъ комитетъ намира, че съ това Министерството дава едно принципално разрешение на повдигнатия въпросъ и затова го съобщава за сведение на всички мѣстни дружества.

— Календаръ тази година Съюза нѣма да издава Онѣзи, които сж изпратили пари за такъвъ, да съобщатъ, какво да имъ се изпрати за внесената отъ тѣзъ сума.

— На платилитѣ абонати веднага се изпраща органа. Онѣзи, които по една или друга причина не получаватъ нѣкой брой — да съобщаватъ това, за да имъ се изпраща повторно.

При запитвания да се прилага и марка за отговоръ.

При поржчки сжщо да се внася и необходимата сума за пощенски разноски.

При изпращане на суми съ записъ веднага да се съобщава съ писмо и за какво се изпраща тази сума.

— Министерството ще съобщава за утвърждение на уставитѣ чрезъ съответнитѣ административни власти на самитѣ дружества. Онези, които сж получили такова съобщение заедно съ утвърденитѣ уставни да изпратятъ единия екземпляръ отъ уставитѣ въ Съюза.

— Всѣко дружество да държи въ течение Съюза за своя животъ и за своята дейность. Допискитѣ за „ВЕ“ да се пишатъ на отдѣлни листове на есперанто.

— Дружествата да побързатъ съ внасяне на членскитѣ си вноски, „К. Р. и изписване на членски карти.

— Не всички при своитѣ поржчки изпращатъ точно необходимата сума. Съюза за улеснение изпълнява поржчката, като съобщава въ самото „конто“ колко остава да се дължи. Желателно е всѣки

следъ като получи пратката, веднага да довнася сумата, за да не се дава почва за лишни преписки.

Diversaj.

Nia fervora samideanino el Pleven f-ino *Mara Krušovska* edziniĝis la 6 nov. je S-ro Ilija Konstantinov. — Niajn gratulojn kaj bondezirojn!

La Esperantista Koopera Societo en Bulgario.

Ankoraŭ mankas la personoj, kiuj povus dediĉi pli da tempo kaj pli da energio por funkciigi la kooperon. Tial ĝi ankoraŭ estas en senmova stato. Ni certe ĝisatendos la tempon por regula jarkunveno (post la 1-a de januaro ĝis la fino de marto, laŭ la leĝo).

Ĝis nun estas ricevitaj la sekvantaj pagoj de akcioj:

Todor Gospodinov, Stara Zagora	100 lv.
Ivan Ĝarov, Plovdiv	120 „
Ivan Momčilov, Edrevo	120 „
Hristo Donĉev, Golemo Selo.	120 „
Anton Müller, Plovdiv	220 „
Georgi D. Kafaliev, Plovdiv	520 „
Dim. Malĉev, Plovdiv	200 „
Ganĉo Jeljazkov, Gorsko Slivovo	400 „

Sume 1800 lv.,

per kiu sumo estas pligrandigita la akcia kapitalo de la kooperero.

S-roj Todor Gospodinov, Dim. Malĉev kaj G. Jeljazkov devas pagi ankoraŭ po 20 lv. por aliĝkotizo.

Ц Е А.

Вноситѣ за 1928 година вече могатъ да се плащатъ. Вече 2 стари и 4 нови членове-абонати сж си платили и старитѣ абонати сж получили бандерола съ номера си за 1928 година.

Вноситѣ могатъ да се изплащатъ и на части membroj — на два пѣти по 50 лв., МН — на четири пѣти по 50 лв. — Такива членове добиватъ права следъ пълното изплащане на вноската.

Въ новия годишникъ на ЦЕА. ще се помѣстятъ и изгледи отъ по-голѣмитѣ градове, дето е представена ЦЕА. Пратени сж отъ нашата страна изгледи отъ София и отъ Русе, а сжщо и гербътъ на София.

Nekrologo

La 2-an de Decembro, j. k, mortis nia samideanino f-ino Elena Toĉeva

eksmembro de la C. K. de BEA.

Pacan eternan dormon al la neforgesebla amikino!

De la redakcio de BE

Редакторъ; Захари Захариевъ.

Печатница Борисъ А. Кожухаровъ — София.